

CLAS ERIC REDING.

En gustaviansk spegelmakare i Karlskrona.

Av

WILLIAM KARLSON.

Då man genomgår gamla skråhandlingar, möter man ej sällan namn, som äro okända i yrkets historia. Ofta bliva de tyvärr alltjämt endast en bekantskap till namnet, då ej lyckliga omständigheter föra oss samman med något alster av deras hand. En sådan lycklig omständighet har för mig fallet Reding varit. Jag hade sett hans namn i några protokoll, och en dag hade jag till min stora glädje ett arbete med hans signatur i mina händer. Reding var spegelmakare, och det var en empirespegel med hans lappsignatur jag fann. Senare har jag anträffat ännu en spegel samt ett par spegellampetter från hans verkstad. Det är ett knapphändigt material, vilket dock icke hindrar, att några biografiska upplysningar och några underrättelser om hans verksamhet kunna hava sitt berättigande.

Clas Eric Reding var född i Jönköping den 3 juli 1786 och var son till spegelfabrikören Niclas Reding därstädes. Denne senare är sannolikt identisk med den spegelfabrikör Nils Reding, som omtalas i C. Sjöströms »Smålands nation i Lund 1668—1921», sid. 258. Han var född 1751 och dog 1826. Modern till Clas Eric måste i så fall hava varit en tidigare hustru än den här omnämnda Sofia Wanselau, född 1772, död 1847. Släkten hade inkommit till Sverige från Schweiz, möjligen med den Andreas Rödingh, som den 7 juni 1726 vann burskap som glasmästare i Malmö.

Sonen lärde hantverket i faderns verkstad, där han arbetade i flera år för att lära »Spegel fabriques handteringen», som det står i hans gesällbrev utfärdadt i Jönköping den första april 1805. Han

hade sedan förkovrat sig i yrket i Stockholm, städse visat flit och allvar i arbetet och fört en oklanderlig vandel. När Reding började sin verksamhet i Karlskrona är ej bekant, men han måste hava varit där åtminstone från början av året 1808, ty detta år den 20 november ingick han där äktenskap med jungfrun Wendela Catharina Elisabeth Lindsten, född den 8 september 1788.

I Karlskrona fanns tidigare en spegelmakare och glasmästare Magnus Holmén. Denne bodde i kvarteret n:r 3, gården n:r 75. Hos honom synes dock icke Reding hava arbetat, åtminstone ej 1807, ty då hade Holmén endast en gesäll, och denne hette Erik Lagerström.

Fig. 1. Clas Eric Redings signatur, som förekommer tryckt å en papperslapp klistrad på hans arbeten.

I en skrivelse av den 8 oktober 1808 framhåller bemälte Holmén, att han i sin näring blivit förnärmad av en fuskare. Med denne kan han möjligen ha menat Reding. Under tretton år hade samme Holmén såsom borgare och glasmästare i staden fullgjort sina krono- och andra utskylder, men nu hade han genom denne fuskare i *hans* lovliga näring blivit alldeles ur stånd att längre kunna uthärda dessa skattebördor, varför han hos borgmästare och råd allerödmjukast anhöll om »gunstbenäget avsked» från sitt burskap och att bliva befriad från de skatter och onera, som därmed samhöra. Hans ansökan beviljades den 26 oktober samma år. Så lysande tycks det nu inte ha varit för den gode Holmén även innan denne fuskare uppträdde på skådebanan, som framgår av Karlskrona hall- och fakturrätts relationer.

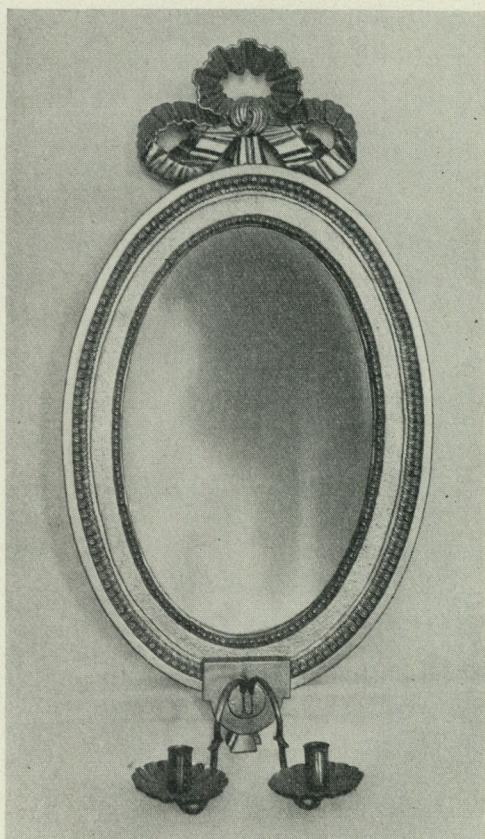

Fig. 2. Spegellampett av Clas Eric Reding. Privatägo. Foto Kalmar Museum.

Nu var det Reding ryckte in på allvar. Borgare i staden hade han förmodligen blivit vid tiden för giftermålet. 1809 hade han sin fabrik i gång. Holméns verkstad var ju helt nedlagd, och Reding hade nu ensam hand om allt, som till yrket hörde. Han var samtidigt glasmästare. Så storartade voro ej inkomsterna på verkstaden de första åren. De överstego ej 100 Rdr b:co. 1811 kunde han på grund av brist på spegelglas ej tillverka några speglar. Ett par år senare hade han en gesäll och en lärling i sin verkstad och tillverkade då för ett värde av 250 Rdr b:co. Följande år har tillverkningsvärdet stigit till det dubbla. Uppgiften åtföljes av en förteckning över stämplade speglar, 68 till antalet av växlande storlek.

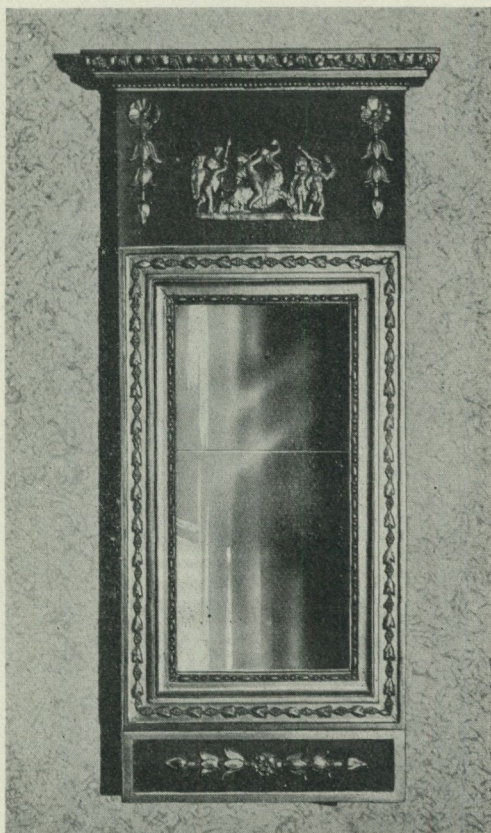

Fig. 3. Spegel av Clas Eric Reding. Tillhör konstnärinnan fröken Thyra Stenberg, Lund.

Året därefter har värdet gått ner till 200 Rdr b:co, steg 1817 till 250, och på grund av Redings död 1818 hade änkan genom »värckmästaren» låtit tillverka speglar till ett uppgivet värde av endast 66:32 Rdr b:co. Den uppgivne verkmästaren var M. Holmén. De redingska speglarna äro lappsignerade på ryggsidan: »Fabriserad af Clas Eric Reding uti Carlskrona.»

Enligt Karlskrona Tyska församlings dödbok dog Clas Eric Reding den 23 juli 1818 i lungdot. Utom hustrun efterlämnade han tre barn. Två söner hade avlidit redan före fadern. Av de trenne ännu levande voro två söner och en dotter, den yngste sexton månader, de andra respektive nio och sju år gamla. Den 24 sep-

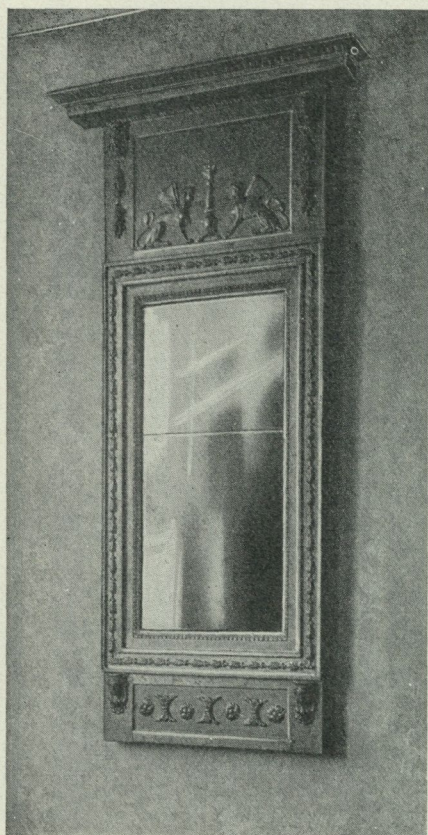

Fig. 4. Spegel av Clas Eric Reding. Tillhör fröken Harriet Elmbladh, Urshult.

tember samma år förrättades bouppteckning, och kvarlåtenskapen uppgavs av änkan biträdd av sadelmakaren G. H. Sandell och värderades av stadens värderingsmän. Det var ett tämligen rikt bo, som innehöll både silver, glas och porslin, och därtill hela restlagret av speglar. Stärbhuset ägde också fastigheten i kvarteret 6 med nummer 30 vid Smedjegatan, som värderades till 1,200 Rdr b:co.

Efter mannens död drev änkan ensam verkstaden. Sedan sorgåret löpt till ända, ingick hon nytt giftermål med en annan spegelmakare, Pether Gotthard Lindh, bördig från Karlshamn och född den 12 mars 1785. 1819 hade han kommit till Karlskrona, och i och med giftermålet övertog han den redingska verkstaden, alltjämt

den enda av sitt slag i staden. Han hade som hjälpreda en gesäll. Det första året uppgick tillverkningsvärdet till 350 Rdr b:co och följande år steg det till 600 Rdr b:co, tydligen en lukrativ affär under sakkunnig ledning.

Redings verksamhet föll inom tiden för den slutande gustavian-ska stilperioden och den börjande empiren. Han var bunden av dessa båda varandra avlösande epoker och visar efter det lilla material, som tills vidare kunnat uppbringas, ingen markerad originalitet. Hans arbeten äga föga eller ingen personlig egenart, vadan det är ytterligt svårt att utan hans lappsSignatur avgöra ursprunget. Han tycks emellertid ha varit en noggrann och omsorgsfull hantverkare, som känsligt och mjukt följt stilriktningarna i tiden och bemödat sig om att leverera ett gott arbete till sina kunder. Alstren ha efter bouppteckningsprotokollen och bevarade föremål att döma varit av både enklare och förnämre slag för att kunna tillmötesgå olika kundkretsar. Bland de i bouppteckningen upptagna speglarna är den med björkram tydligen en enklare sådan, medan de å samma ställe omnämnda ovala lampetterna sannolikt haft det utseende, som bilden ovan visar.

Clas Eric Reding var icke någon revolutionerande ande på konsthantverkets område men en redlig och erfaren arbetare i sitt yrke och efter de få kända alstren av hans hand att döma, må han väl vara förtjänt av att hans namn bevaras till eftervärlden.

Bilaga.

Claes Eric Redings bouppteckning.

År 1818 den 24:de September förrättades behörig Bouppteckning uppå qvarlåtenskapen efter Spegel Fabriqueren herr Claes Eric Reding, som den 23:dje sistledne Julii med döden afled och efterlemnade dess i Lifstiden kära maka fru Wendla Catharina Reding född Linsten tillika med trenne dem emellan sammanafnade Bröstarfwingar nemligen: Sonen Otto Niclas på nionde året, Isaac Johan sexton månader och dottren Catharina Rebecka på sjunde året, hwilkas rätt bevakades af Bahnmästaren herr Lars Werngren.

Egendomen uppgafs af Enkan biträdd af Sadelmakaren herr G. H. Sandell, som värderades af Stadens värderingsmän på sätt som följer:

Banco Rdr sk.rt.

Contant 162: 22: —

Silfwer

$\frac{1}{2}$ duss. refflade controllerade matskedar	}	36: 16: —
väg. 31 lod.		
$\frac{1}{2}$ duss. dito dito theskedar		
1 förläggslef		
1 sockertång		
1 Brännvinsglas		

Meubler

1 duss. ahlestolar, stoppade i säten
 3 soffor
 1 fernissad fruntimmers Byrau af björk
 1 ahle Schefonier
 1 mahogny spelbord, 1 d:o af alm
 1 wäggur

Förlag af Speglar

1 Spegel med Björkram	16: 32: —
6 st. dito Smärre med förgylta Rammer	36: —: —
5 st. än mindre d:o d:o	15: —: —
2 st. ovala Lampetter	8: —: —
En del ofärdiga Små Speglar	12: —: —
En half kista Glas af Costa Glasbruk .	16: 32: —
2 packar Oägta Guld metall	3: —: —
Werkstads persedlar	16: —: —
	113: 16: —

Fastigheten i 6:te kvarteret under n:r 30
 wid Smedjegatan, belägen, brandförsäkrad
 till 600 Rdr 36 sk. b:co värderas 1,200: —: —
 1,814: 18: —

Gäld och Skuld

Läkarearvode och medikamenter	66: 32: —
Begravningsomkostnader	100: —: —
Skulder	233: 16: —
D:o Handelsman G. Corneer	200: —: —
Inteckning i fastigheten	780: —: —
Uti Costa Glas Bruk skyldig	282: 84: —
Mindre skulder och omkostnad	—: —: —
Behållning B:o Sp. Rdr	119: 44: 6

intygade

Wendla C. Reding.

ZUSAMMENFASSUNG.

WILLIAM KARLSON: *Clas Eric Reding*. Ein gustavianischer Spiegel-fabrikant in Karlskrona.

Dass ein Name aus alten Zunfturkunden für uns nur ein Name ohne realen Hintergrund bleibt, ist nichts Seltenes. So verhielt es sich bis vor kurzem mit dem Namen des Spiegelfabrikanten Clas Eric Reding. Er war geboren in Jönköping 1786 und Sohn des Spiegelmachers Niclas Reding. Die Familie stammte wahrscheinlich aus der Schweiz her. Nachdem er seine Lehrjahre in der Vaterstadt und in Stockholm durchgemacht hatte, kam er spätestens 1808 nach Karlskrona, wo er im selben Jahre sich mit Wendela Lindsten verehelichte. Reding war es, der nach Magnus Holmén die Spiegelfabrikation in dieser Stadt übernahm, die er mit wechselndem Erfolg bis zu seinem Tode 1818 betrieb. Seine Spiegel sind mit einem Zettel signiert (siehe Fig. 1). Dann übernahm die Witwe die Werkstatt, bis sie nach Ablauf des Trauerjahres sich mit einem Pether Gotthard Lind wiederverheiratete, der nun der Spiegelfabrikant der Stadt wurde.

Redings Tätigkeit fiel in die Zeit der ausgehenden gustavianischen Stilperiode und des beginnenden Empire, und seine Erzeugnisse zeigen auch Spuren des Überganges zwischen diesen. Seine Arbeiten besitzen keine grössere Originalität, zeugen aber von einem ehrlichen und gediegenen Schaffen, und sein Name verdient daher wohl der Nachwelt erhalten zu bleiben.

Anhangsweise bringt der Aufsatz eine Abschrift des Nachlassverzeichnisses, in welchem u. a. eine Partie Spiegel aufgeführt wird.